

INVENTERING SKYDDSVÄRDA TRÄD

Stävlö 1:9, Åby-Förlösa 3:3, Kalmar kommun i Kalmar län

1.1 BAKGRUND

Fastigheterna Stävlö 1:9 och Åby-Förlösa 3:3 detaljplaneras av Kalmar kommun. Områdena består idag av produktionsskog av barr. På fastigheten Åby-Förlösa 3:3 är unga bortsett från enstaka hänsynsträd eller frötallar. I sydvästra delen av fastigheten har lärk planterats, i mitten finns ungt lövsly och norra delen är mer nyligen avverkad (uppskattningsvis 2-5 år sedan). Stävlö 1:9 består av medelålders till avverkningsbar barrskog, med inslag av löv så som asp, sälg, ek och björk.

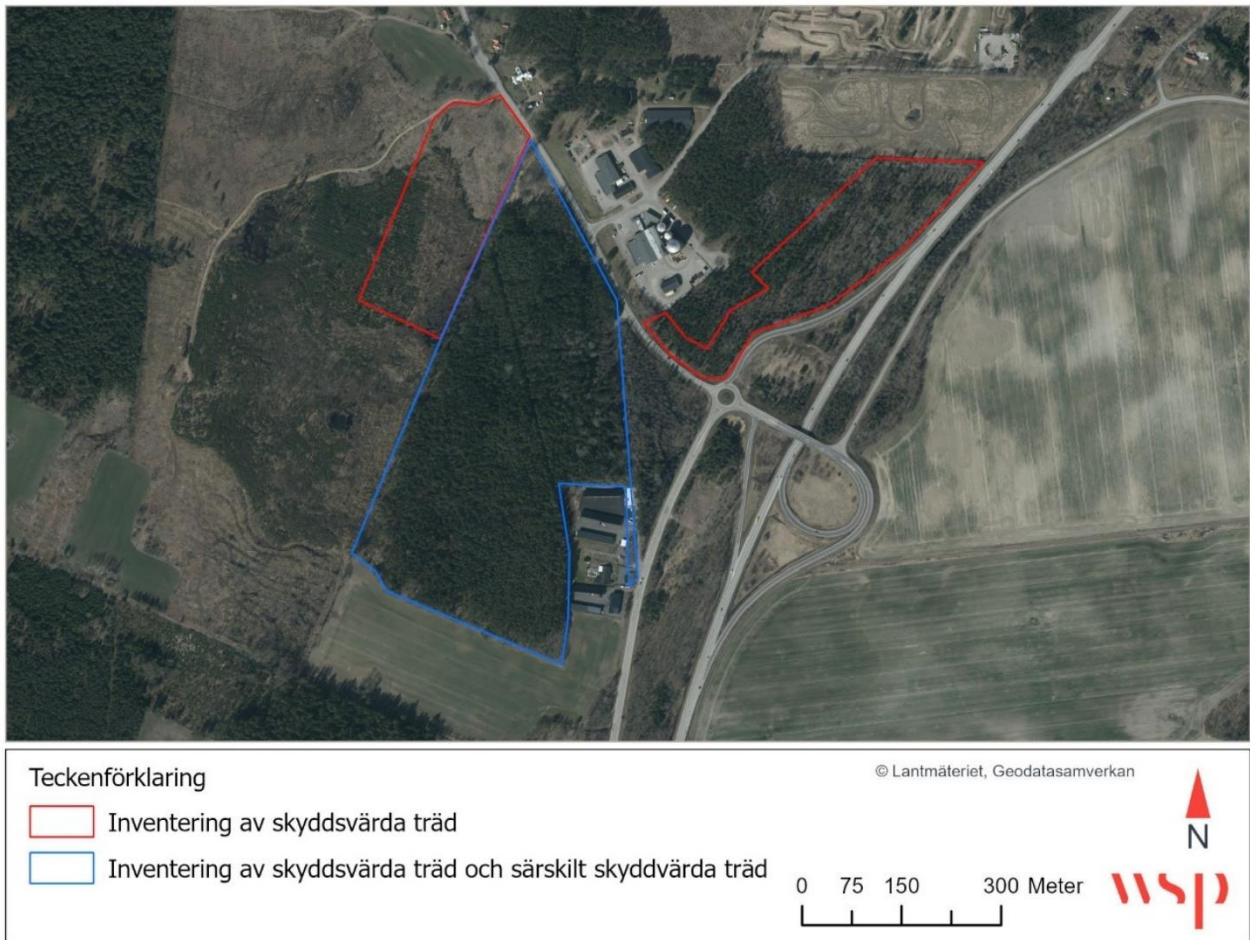
I detaljplaneprocessen kartläggs naturvärden, och däribland skyddsvärda träd som skyddas enligt enligt 12 kap. 6 § miljöbalken (Naturvårdsverket, 2024). Begreppet särskilt skyddsvärda träd är ett samlingsnamn för jätteträd, mycket gamla träd och grova hålträd. Skyddsvärda träd är träd som inom snar framtid kommer att utvecklas till att ha samma biologiska kvalitet som särskilt skyddsvärda träd.

Särskilt skyddsvärda träd är ovanliga men kan påträffas i både skogsmark, odlingslandskap eller i urbana miljöer, men inte minst hittas de ofta i gårdsmiljöer, parker och kyrkogårdar och längsmed vägar. Dessa träd är viktiga ur ett biologiskt perspektiv, då de utgör livsmiljö för många arter. Eftersom träden är ovanliga så är många arter beroende av dessa hotade att försvinna. Genom att bevara särskilt skyddsvärda träd så behålls viktiga livsmiljöer, och man bidrar till att bevara biologisk mångfald.

Bevarandet av skyddsvärda träd bidrar till miljö kvalitetsmålen Ett rikt växt- och djurliv, Ett rikt odlingslandskap, God bebyggd miljö och Levande skogar.

1.2 INVENTERING

Inventering gjorde 22 november 2024 i områdena enligt figur 1. En tidigare inventering har skett av särskilt skyddsvärda träd, och dessa inventeras därför bara på de ytor där de tidigare inte har blivit inventerade.

Figur 1. Inventeringsområde för särskilt skyddsvärda träd och skyddsvärda träd.

Inventeringsområdet ligger i Kalmar län och därför har träd inventerats enligt Länsstyrelsen i Kalmar läns definition av skyddsvärda och särskilt skyddsvärda träd (Länsstyrelsen i Kalmar län, 2024):

Särskilt skyddsvärda träd:

- Jätteträd: Levande eller döda träd som är grövre än en meter i diameter på det smalaste stället under brösthöjd.
- Mycket gamla träd: Levande eller död gran, tall, ek och bok som är äldre än 200 år. Övriga trädslag som är äldre än 140 år.
- Grova hålträd: Levande eller döda träd som är grövre än 40 cm i diameter i brösthöjd med utvecklad hållighet i huvudstammen.

Och skyddsvärda träd definieras som följande:

- stamdiameter i brösthöjd på minst 80 cm
- hamlade träd
- hålträd med en stamdiameter i brösthöjd på minst 30 cm
- träd i en trakt med mycket andra värdefulla träd
- biologiskt värdefulla träd med känd förekomst av rödlistad art

- äldre senvuxna träd som med hög ålder, ofta med stora partier död ved och grova knotiga grenar i kronan och/eller mycket mossor och lavar
- kulturhistoriskt intressanta träd, t. ex. vårdträd, vägmärken och sjömärken

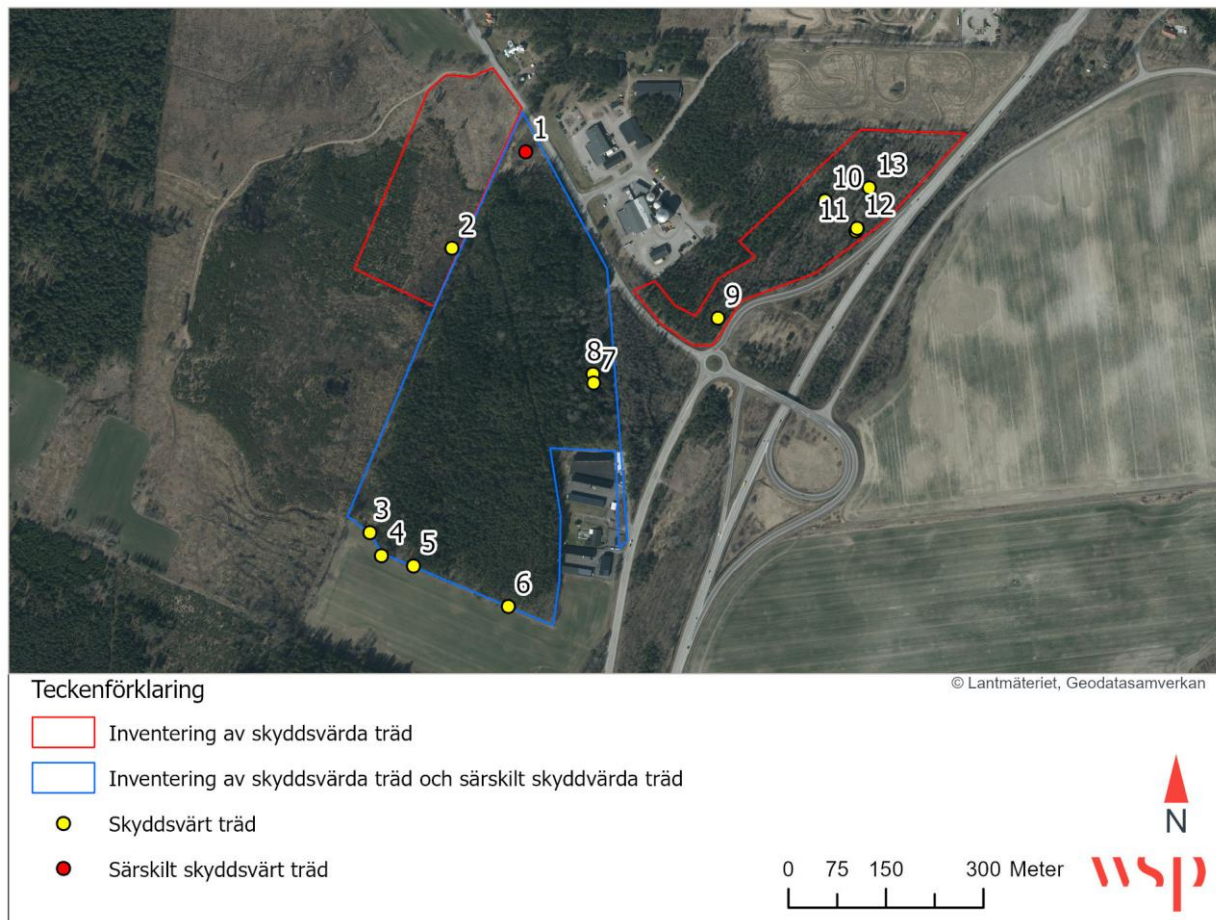
Stamdiametern mättes genom att med måttband få omkrets, vilket sedan räknades om till trädets diameter.

1.3 RESULTAT

Skyddsvärda träd hittades inom båda fastigheterna, även om bara ett träd hittades i Åby-Förlösa 3:3 (den nordvästra delen av inventeringsområdet, se figur 2). I tabell 1 redovisas samtliga träd noterade i området (märk väl att särskilt skyddsvärda träd inte inventerades inom hela området).

Tabell 1. Inventeringsresultat med samtliga skyddsvärda och särskilt skyddsvärda träd noterade inom inventeringsområdet.

Nr	Skyddsvärt	Trädslag	Diameter	Antal stammar	Vitalitet	Hålstorlek	Motiv
1	Särskilt skyddsvärt	Asp	75	3		20-29 cm	Utvecklad hållighet i huvudstam samt över 40 cm i diameter.
2	Skyddsvärt	Asp	60	1		<10 cm	Över 30 cm i diameter, ej utvecklad hållighet.
3	Skyddsvärt	Sälg	39	0	Låg vitalitet	<10 cm	Hålträd (ej utvecklad hållighet) med en stamdiameter över 30 cm i diameter.
4	Skyddsvärt	Ek	81	2			Över 80 cm i diameter.
5	Skyddsvärt	Ek	95	3			Över 80 cm i diameter där stammarna är samlade.
6	Skyddsvärt	Ek	91	0			Över 80 cm i diameter.
7	Skyddsvärt	Asp	66	0		<10 cm	Hålträd (ej väl utvecklad) över 30 cm i diameter.
8	Skyddsvärt	Sälg	30	0	Låg vitalitet	<10 cm	Hålträd över 30 cm i diameter.
9	Skyddsvärt	Asp	44	0		<10 cm	Hålträd (ej väl utvecklad) över 30 cm i diameter.
10	Skyddsvärt	Gran	46	0		<10 cm	Hålträd (ej väl utvecklad, men flera små hål) över 30 cm i diameter.
11	Skyddsvärt	Asp	56	0		10-19 cm	Hålträd (ej väl utvecklad) över 40 cm i diameter.
12	Skyddsvärt	Asp	51	0		<10 cm	Hålträd (ej väl utvecklad) över 30 cm i diameter.
13	Skyddsvärt	Asp	42	0		<10 cm	Hålträd (ej utvecklad) med en stamdiameter över 30 cm.

Figur 2. Skyddsvärda träd inom fastigheterna Stävlö 1:9 och Åby-Förlösa 3:3.

1.4 DISKUSSION

Inventeringsområdet domineras av produktionsskog av barr, en miljö där biologiskt värdefulla träd är ovanliga. De flesta skyddsvärda träd bestod av asp (sju träd), ett trädslag ofta lämnas som hänsynsträd vid gallring eller avverkning. Aspar har även förmågan att vid relativt ung ålder kan utveckla hål och därmed falla in i kategorin skyddsvärda träd. En av asparna bedömdes som särskilt skyddsvärt, då trädet vid brösthöjd var 75 cm i diameter och att det fanns en utvecklad hålighet i huvudstammen.

Ek var det trädslag som var vanligast efter asp (tre träd), där de bedömdes som skyddsvärda då deras stamdiameter övergår 80 cm i diameter. Alla tre ekar står längs södra kanten av inventeringsområdet angränsande mot jordbruksmarken. Längs denna kant har skyddade stenrösen skapat en zon mellan jordbruksmarken och barrskogen, vilket har gett ett ökat lövinslag och en chans för eken att växa sig större. Samtliga träd hade spår av att man sågat av grenar, troligtvis för att de hängt ut över jordbruksmarken och skapat problem för jordbruksmaskiner att komma förbi.

De två sälgar som finns i inventeringsområdet är tunna och har många små hål, två egenskaper som tillsammans gjorde att de bedömdes som skyddsvärda träd. En gran med flertalet hål bedömdes som skyddsvärd trots att stamdiametern övergick 40 cm i diameter, detta eftersom hålen var små och inte väl utvecklade.

Sammantaget förekommer flest skyddsvärda träd längs kanterna av inventeringsområdena samt i nordöstra delen.

1.5 REFERENSER

Länsstyrelsen i Kalmar län. (den 27 11 2024). <https://www.lansstyrelsen.se/kalmar/natur-och-landsbygd/aktiviteter-och-atgarder-i-naturen/atgard-i-naturmiljon.html>.

Naturvårdsverket. (den 27 11 2024). <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/samhallsplanering/samrad-om-atgarder-pa-sarskilt-skyddsvarda-trad/>.